

De ruïne van de soefi

Gedichten van

Fuad Rifka

Selectie en vertaling:

Germain Droogenbroodt – Fuad Rifka

Poëzie

*De ruïne van de soefi – Arabische poëzie
uit Libanon*

Poëzie van: Fuad Rifka

© 2023, Fuad Rifka & Germain Droogenbroodt

www.point-editions.com

Publicatie POINT-Boekenplan, Maastricht

booxstore.nl

ISBN 978 90 8666 558 7

NUR 306

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige
andere manier, zonder toestemming van de uitgever.

Inleiding

De in 1930 in Sytië geboren dichter Fuad Rifka studeerde filosofie in Beiroet en promoveerde in Tübingen. Jaren geleden leerde ik zijn gedichten kennen en raakte meteen gefascineerd door zijn pretentieloze, ogenschijnlijk eenvoudige verzen. Later had ik het geluk hem op een internationaal poëziefestival persoonlijk te leren kennen, even eenvoudig en pretentieloos als zijn verzen: *in der Beschränkung zeigt sich erst der Meister*, schreef indertijd reeds de beroemdste Duitse dichter.

In tegenstelling tot de meeste Arabische dichters is Fuad Rifka niet alleen een kenner van de Arabische, maar ook van de Westerse, vooral dan van Duitstalige poëzie. Hij is een van de belangrijkste vernieuwers van de klassieke Arabische poëzie, maar “Westers” is zijn poëzie hoe dan ook niet te noemen, integendeel, op enkele geëngageerde gedichten na is zijn poëtisch werk zeer meditatief wat in de Westerse poëzie, naar mijn bescheiden mening ten onrechte, uiterst zelden voorkomt. Het zijn dan ook de meditatieve, soms mystieke elementen die deze poëzie zo bijzonder en universeel maken.

Fuad Rifka zag het eerste levenslicht in een Syrisch dorp, zijn ouders weken later naar Libanon uit. Maar zoals bij iedereen bleven de eerste indrukken als een blindmerk in zijn ziel geprent, vandaar de natuurbeelden die steeds weer in zijn verzen opduiken. Een andere belangrijke mijlpaal in zijn leven was het contact met de Libanese dichter Yussuf Al-Khal, oprichter van het literair tijdschrift *Schi'r*, (poëzie) waarvan de jonge Fuad Rifka een van de belangrijkste medewerkers werd. Niet minder belangrijk waren uiteraard zijn studies in Tübingen waar hij werk van de Duitse filosofen bestudeerde en waar hij de poëzie van de grote Duitstalige dichters zoals Novalis, Friedrich Hölderlin, Reiner Maria Rilke en Georg Trakl leerde kennen die hij achteraf in het Arabisch vertaalde.

Gedichten van een roodhuid, heet de op het eerste zicht ietwat verwarrende titel van een van de bundels waaruit wij een aantal gedichten hebben geselecteerd.

Het gaat hier evenwel niet om gedichten van een Indiaan, maar om verzen van een Arabische, mediterrane dichter die zich “als houtsprokkelaar” in de natuur, *niet achter staven en kettingen, achter met staal doorvlochten vensters in God’s own country* thuis voelt.

Ook in de figuur van de houtsprokkelaar die geen dorre twijgen maar “wilde vruchten” vergaart is in de rusteloze zoeker, de dichter Fuad Rifka te herkennen, die steeds weer *reizen/naar inzicht/naar het vuur van de poëzie/in een vreemd land* onderneemt. Belangrijk is dit laatste vers. Zowel Amerika als Duitsland, waar hij meermaals langere perioden verbleef, blijven voor hem vreemde landen. Al hebben enkele Duitstalige dichters en filosofen zijn werk beïnvloed “thuis” is hij alleen in harmonie met de natuur en in het gedicht dat, zoals ook de grote Spaanse dichter José Ángel Valente schreef, waarneming, reflectie en openbaring is, voor de houtsprokkelaar de waardevolste vrucht: *was bleibt schreiben die Dichter schreef Hölderlin*.

Fuad Rifka maakt geen gebruik van de oude Arabische versvormen zoals de *gazel*, de *kasida* of de *roeba’i*, hij schrijft moderne Arabische poëzie in vrije verzen. Toch is dit een totaal andere dan de Westerse poëzie. Sommige gedichten zijn weliswaar ook “ervaringsgedichten”, maar onder hun schijnbare eenvoud ligt een diepe ondergrond, de *ongrond* zoals de Vlaamse mystieke dichter Erik van Ruysbeek die kosmische ervaring noemt. De poëzie van Fuad Rifka is tegelijk lyrisch, filosofisch en mystiek en heeft dat exotisch Oosters parfum dat doet denken aan de grote Arabische en Perzische mystici en dichters zoals Sa’di, Roemi, Omar Khayyam. Het zijn geen wegwerpgedichten die men maar een keer leest, het is universele, meditatieve poëzie, een tuin zoals het Alhambra van Granada, waarin het in een tijd van digitale indoctrinatie en spirituele ademnood, goed verwijlen is.

GERMAIN DROOGENBROODT

Dagboek van een
houtsprokkelaar

١٠ شباط ١٩٨٣

دغلٌ ،
أرنبٌ برّي ،
وعُلٌّ يرفع رأسه ،
في الظلِّ وحشٌ يتأمل ،
بلوطٌ يسمرٌ ،
وبين الأصابعِ زمنٌ داكن .

10 februari 1983

Bos,
een wilde haas,
een hert steekt zijn kop op,
in de schaduw mediteert een ree,
eikels worden bruin,
en tussen de vingers
glipt donkere tijd.

١١ شباط ١٩٨٣

تَجِيئه المسافه
في ورقِ الهواء ،
وفي المساء
تفترش يديه ،
تصير في عينيه
لِحافه .

11 februari 1983

De verte bezoekt hem
in de bladeren van de lucht;
's avonds vlijt ze zich neer
in zijn handen,
en in zijn ogen
wordt zij deken.

١٢ شباط ١٩٨٣

عمره كومة تجاعيد ،
من زمان ما كان هيك :
كان يشرب نبيذ أحمر ويعترف .
مره حس بالخطية ، بكي ،
صلى حتى شاف الله كتلة جمر .

لكن من مده راح للضيعة
شاف السنديانة يابسه ،
المبخره رماذ ،
الكاهن عشب ،
والله خلف الجبال ، بعيد ،
بعيد ، ما بينشاف .

12 februari 1983

Zijn leeftijd,
een hoop rimpels.
Vroeger was hij niet zo;
hij dronk rode wijn;
ooit voelde hij zich schuldig,
hij weende en bad,
tot hij God zag als gloed.

Onlangs ging hij naar het dorp,
hij zag de eik verdord,
het wijwatervat was as,
de priester gras
en Allah ver achter het gebergte,
ver, ver weg,
onzichtbaar.

١٥ آذار ١٩٨٣

يَجْلِسُ فِي الْمَقْهَى

يُغْرِبُ الثَّوَانِي ،

يَعْدُّهَا ، يَتَوَّ

فِي عُمُرِهِ ،

فِي سُحْبِ الذَّاكِرَةِ ،

وَتَعْبِرُ الْوَجُوهَ

نَهْرِيَّةً ،

كَالرِّيحِ فِي قَاطِرِهِ .

فِي زَمَنِ الْمَقَاهِي

تَزْدَحِمُ الْبِدَانَ

بِالْخُوفِ ، بِالذُّخَانِ ،

وَتَمَّحِي الْوَجُوهَ .

IN DEN BEGINNE

In den beginne was er de slang
en de val.

In den beginne was er de jakhals
en de prooi.

In den beginne was er het zwaard
en de offergave.

In den beginne was er Sodom
en Rome.

(Een stem van de Olijfberg:)

In den beginne was er het woord,
en boven de bergen die uit de zee oprezen,
een zee van licht.

INHOUD

DAGBOEK VAN EEN HOUTSPROKKELAAR

Inleiding...	3-4
Bos...	7
De verte bezoekt hem...	9
Zijn leeftijd...	11
Hij zit in het café...	13
Achter staven en kettingen...	15
Hij steekt de Dupont Cercle over...	17
Een zwarte grijsaard...	19
Boven de oceaan...	21
Vanaf een heuvel...	23
Hij richt zijn blikken naar de verte...	25
De hemel vraagt naar een blauwe wolk...	29
Wat is er met die houtspokkelaar...	31
Wat is dat blauw?...	33
Wanneer op Bellagio de nevel zinkt...	35
De hemel zinkt weg in het meer...	37
Een herfstdag...	39
De zomer neigt naar het einde toe...	41
Wat is er met jou aan de hand...	43
De bronnen hebben tijd nodig...	45
Vanaf het gebergte...	47
Ze vragen hem...	49

GEDICHTEN VAN EEN ROODHUID

Winter	53
Boer	55
Boerderij	57
Rivier	59
Eik	61
Wijsheid	63
Sperwer	65
Einde van de twintigste eeuw	67
Dialogoog	69
Waanzin	71
De ruïne van de soefi	73
Een schuilplaats	75
Een oude vriend	77
Een invalide	79
Dromen	81
Woonplaats onbekend	83
In Tübingen	85
Geliefden	87
Wieg	89
Water der tijden	91
Muren	93
Verlangen	95
Stof van de dood	97
Causerie	99-101

DE KRUIK VAN DE SAMARITAAN

De geur van de bomen	105
Koninkrijk	107
Bestaanstoestand	109
Bleke gelaatskleur	111
Offer	113
Zwerver	115
Dorst	117
Rand	119
Een gedachte	121
Tussen dorp en stad	123
Visie	125-127
Hiroshima	129-131
In den beginne	133